

24.09.2026

Literaturoznawstwo

Od druku do bazy danych. „Polska Bibliografia Literacka” w procesie jej remediacji i ewolucji literaturoznawstwa polskiego

Autor/Redaktor: Karolina Przysiecka

Wydawnictwo:: Wydawnictwo IBL PAN

ISBN: 9788368444032

Książka analizuje proces remediacji „Polskiej Bibliografii Literackiej” (PBL) związany z jej przekształceniem w bazę danych pod koniec lat 90. XX wieku. Ukazuje zarówno zaplecze koncepcyjne, jak i praktyczne aspekty jej tworzenia oraz rozwój kompetencji cyfrowych bibliografów.

Innym ważnym zagadnieniem książki jest wykorzystanie PBL jako narzędzia do badania ewolucji polskiego literaturoznawstwa w XX i XXI wieku. Autorka rekonstruuje zmiany metodologiczne dyscypliny oraz strategie dostosowywania bibliografii do dynamicznie rozwijających się obszarów badań na podstawie struktury działów bibliograficznych i materiałów archiwalnych.

Drugim kluczowym zagadnieniem publikacji jest zastosowanie danych bibliograficznych w analizach literaturoznawczych. Autorka pokazuje ich potencjał badawczy na przykładzie przemian polskiego życia literackiego po 1989 roku, w tym funkcjonowania nagród, konkursów oraz rynku wydawniczego, dowodząc ich wartości jako narzędzia pogłębiania kontekstu interpretacyjnego.

Publikacja pokazuje bibliografię jako wielofunkcyjne narzędzie: narzędzie badawcze, przedmiot refleksji naukowej, świadectwo przemian dyscypliny oraz archiwum życia literackiego. Autorka podkreśla również wciąż niewykorzystany potencjał danych bibliograficznych w humanistyce cyfrowej.

"Pani Karolina Przysiecka skupia się na latach 1944/45–2023. Rekonstruuje je trójfazowo, od fazy druku, przez fazę remediacji i najnowszą – hipermediacji. Materiału dostarczają Jej zarówno bibliografie tradycyjne: PBL, „Bibliografia zawartości czasopism”, katalog Bara, po trosze Nowy Korbut, bibliografia *Bez cenzury*, jak bibliografie nowsze, zaprojektowane jako bazy danych (w tym dokumentująca językoznawstwo slawistyczne baza iSybisław), przekształcane od 2015 roku w infrastrukturę badawczą. Ten ogromny materiał pani Przysiecka ujmuje z punktu widzenia nie jedynie przemian medium i związanych z tym

możliwości (a także, co podkreśla, ograniczeń); te – śledzi z uwagi na zagadnienie ewolucji polskiego literaturoznawstwa w XX i XXI wieku. To bardzo dobrze wykadrowana perspektywa, pozwalająca Autorce na przekonującą prezentację bibliografii jako tekstu kultury, a także jako swoistego tekstu, odważyć się powiedzieć, choć zabrzmiałoby to absurdalnie, politycznego, a przynajmniej uwikłanego w aktualne polityki naukowe. Szczególnie sugestywnie pani Przysiecka omawia to w rozdziale piątym książki, traktującym o sytuacji bibliografii pod cenzurą, w którym odtwarza zasięg wpływu polityki kulturalnej państwa i zmian politycznych na polskie życie literackie w latach 1945–2003, a na zawartość bibliografii w szczególności. Ten rozdział (...) wyróżnia się także umiejętnym przeprowadzeniem dowodu na wartość badań ilościowych w diagnozowaniu sytuacji jakościowej".

(Z recenzji prof. zw. dr hab. Danuty Ulickiej)

"Karolina Przysiecka w recenzowanej pracy podjęła się realizacji niełatwego zadania polegającego na łączeniu dwóch porządków badawczych – literaturoznawczego i bibliograficznego. (...) recenzowana praca jest cennym i ważnym dokumentem pamięci, dzięki któremu być może ocalimy jakąś część wiedzy i doświadczenia przed zapomnieniem. Wysoko oceniam jej walor historyczno-dokumentacyjny, nie umniejszając znaczenia dla bieżącej praktyki bibliograficznej. Unikatowa wartość recenzowanej pracy wyraża się również i w tym, że autorka wykorzystała zasoby źródeł niepublikowanych, ujawniając fakty do tej pory powszechnie nie zawsze znane lub w ogóle nie znane. Przykładem są odnalezione w Archiwum Akt Nowych „recenzje cenzorskie PBL”."

(Z recenzji prof. zw. dr hab. Jadwigi Woźniak-Kasperek)

Publikacja dostępna na platformie OpenEdition Books: <https://books.openedition.org/iblp/18987>.

Spis treści

Wstęp

Rozdział pierwszy

Dawne i współczesne nośniki pamięci społecznej. Przemiany rejestrów dzieł sztuki, inwentarzy książek i wykazów dokumentów

Rozdział drugi

Wpływ narzędzi cyfrowych na praktyki badawcze w humanistyce

Rozdział trzeci

Koncepcja bibliografii literackiej Stefana Vrtela-Wierczyńskiego i metoda bibliograficzna „Polskiej Bibliografii Literackiej”

Rozdział czwarty

„Polska Bibliografia Literacka” jako obszar metarefleksji literaturoznawczej

Rozdział piąty

Obraz polskiego życia literackiego w latach 1945–2003 kreowany przez „Polską Bibliografię Literacką”. Wpływ ingerencji cenzury i rozwoju rynku wydawniczego oraz rynku czasopism w Polsce po 1989 roku na zakres i źródła bibliograficzne PBL

Rozdział szósty

Remediacja „Polskiej Bibliografii Literackiej”

Rozdział siódmy

Hipermediacja „Polskiej Bibliografii Literackiej” – w kierunku bibliograficznej infrastruktury badawczej

Zakończenie

Podziękowania

Aneks

Bibliografia

Indeks nazwisk

Rok publikacji: 2026

Strony: 396

Linki:

- <https://books.openedition.org/iblpan/18987>
- <http://wydawnictwo.ibl.waw.pl/nowosci/o-druku-do-bazy-danych?vid=2>

Słowa kluczowe: baza danych, bibliografia, PBL, Polska Bibliografia Literacka